

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Υπό κ. Γ. ΦΑΡΜΑΚΙΔΗ

Τὸν Χρῖστον Ἀγαλλόπουλον ἐγνώρισα τὸ πρῶτον τὸ 1931 ἐν Πράγα, ὅπου οὗτος, διευθυντὴς ὡν τότε τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, εἶχεν ἔλθει, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, διὰ νὰ συνεργασθῆ μετὰ τοῦ κ. Αἰμιλίου Schoenbaum, καθηγητοῦ τῶν ἐφηρμοσμένων μαθηματικῶν καὶ διευθυντοῦ τοῦ Τσεχοσλοβακικοῦ Ἰδρύματος Συντάξεων Ἰδιωτικῶν Ὑπαλλήλων, εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς ἀσφαλιστικῆς μελέτης πρὸς ἐφαρμογὴν ἐν Ἑλλάδι τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, τὴν ὁποίαν ὁ Τσεχοσλοβάκος καθηγητὴς εἶχεν ἀναλάβει νὰ ἐκπονήσῃ κατ' ἐντολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Ἀγαλλοπούλου μὲ εἶχε προῖδεάσει ὁ κ. Ἀνδρέας Ζάκκας, διευθυντὴς τότε τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, ὅστις ἐπίσης εἶχεν ἐπισκεφθῆ, τὸ προηγούμενον ἔτος, τὴν Πράγαν, διὰ νὰ συνηνεηθῆ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου μὲ τὸν εἰρημένον καθηγητὴν. Παρὰ τοῦτο, κατὰ τινὰς συζητήσεις μας ἐπὶ διαφόρων νομικῶν θεμάτων, ἐξεπλάγην ἐκ τῆς μεγίστης ἐπιστημονικῆς ἐνημερότητος τοῦ ἀνδρός, μού ἐφάνη δὲ ὅτι εἶχον ἐνώπιόν μου ὄχι ἓνα εἰδικὸν ἀσφαλιστικὸν ὑπάλληλον, ἀλλὰ καθηγητὴν τινὰ τοῦ Δικαίου. Αὐτός, ὁ μηδέποτε δικηγορήσας, κατεῖχε τὸ ἀστικὸν δίκαιον ὡς πολυτίμιος δικηγόρος ἢ δικαστής, ἐνεθυμείτο δὲ καὶ ἀνέπτυσσε τὰς λεπτοτέρας διαστίξεις καὶ νομικὰς κατασκευάς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε, προσφάτως, ἐκδώσει τὴν μετάφρασίν του τοῦ περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ ἀσφαλιστικοῦ δικαίου ἔργου τοῦ Βιδάντε, προσηρμοσμένην εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς, ὡς καὶ τὴν ἀξίως διὰ τοῦ Ραλλεῖου βραβεῖον βραβευθεῖσαν ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διδακτορικὴν διατριβὴν του: «Ἡ προστασία τοῦ ἀσθενοῦς ναυτικοῦ» ὀλίγα δὲ ἔτη προηγουμένως, μετὰ τὰς ἐν Γερμανίᾳ σπουδὰς του, εἶχεν ἰδρύσει ἐν Ἀθήναις νομικὸν φροντιστήριον, μεταφράσας τότε καὶ τὸ Διεθνὲς Δίκαιον τοῦ Strupp. Ἀλλὰ καὶ ἡ συστηματικώτερα μελέτη καὶ ἡ συγγραφικὴ δραστηριότης καὶ ἡ ἐκ τῆς διδασκαλίας τριβὴ ἀπαιτοῦν πνευματικὸν ἔδαφος ὅλως ἐξαιρετικὸν διὰ νὰ καρποφορήσουν τόσον πλουσίως ὅσον εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Ἀγαλλοπούλου. Εἶχεν οὗτος ἀντίληψιν ὀξυτάτην, μνήμην ἀλάθητον καὶ ἀπέραντον. Εἶχε προσέτι εὐροῖαν λόγου καὶ διαλεκτικὴν δεινότητα πείθουσαν καὶ μὴ ἀφίνουσαν εἰς τὸν συνομιλητὴν περιθώρια ἀμφιβολίας. Ἡ μετέπειτα στενὴ ὑπηρεσιακὴ συνεργασία καὶ φιλικὴ μετ' αὐτοῦ ἐπαφὴ μου ἐδικαίωσαν πλήρως τὴν ἀρχικὴν ἐκείνην ἐντύπωσίν μου περὶ τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

Ἐ τῆς γνωριμίας μου μὲ τοὺς Ζάκκαν καὶ Ἀγαλλόπουλον παρακινήθεις, ἐπέδοθην καὶ ἐγὼ κατὰ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ἐν Πράγᾳ διαμονῆς μου εἰς τὴν μελέτην τοῦ δικαίου τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως, παρακολουθήσας ἐπὶ τινὰς μῆνας καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν τοῦ ὑπὸ τὸν Schoenbaum ἰδρύματος.

Ἐπανελθὼν θραδύτερον εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρηκολούθησα ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ἐργώδη προσπάθειαν τοῦ Ἀγαλλοπούλου, κατὰ τὴν μετὰ τὴν κυβερνητικὴν μεταβολὴν τοῦ 1933 περίοδον, κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπὸ τῆς τότε κυβερνήσεως ἐτέθη ἀρχικῶς, ὑπὸ αἴρεσιν ὁ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ψηφισθεὶς νόμος 5733) 1932 περὶ τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, ὅπως ἐπιτύχη τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου. Κατ' εὐτυχή σύμπτωσιν, ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἐγένετο τότε ὁ κ. Γ. Πεσμαζόγλου, ὅστις, παρὰ τὴν ἐξαπολυθεῖσαν πανταχόθεν ἀντίδρασιν κατὰ τοῦ θεσμοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου τοῦ Ἀγαλλοπούλου, ὄχι μόνον ἐχώρησεν εἰς τὴν ἐπαναφήμισιν τοῦ νομοθετήματος, μετὰ τινὰς σημαντικὰς, εἶναι ἀληθές, τροποποιήσεις του, ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ νόμου 6298) 1934, ἀλλὰ καὶ ἐκάλεσεν ὡς σύμβουλόν του καὶ συνεργάτην του κατὰ τὴν προπαρασκευὴν τοῦ νέου νομοσχεδίου καὶ τὴν σύνταξιν τῶν σχετικῶν ἐκθέσεων πρὸς τὰ νομοθετικὰ σώματα τὸν Χρῆστον Ἀγαλλόπουλον, τοῦ ὁποίου ἀντελήφθη τὰς μοναδικὰς ἰκανότητας καὶ τὸ ὄντως ἀναντικατάστατον εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο.

Χάρις εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ, ἐξησφαλίσθη καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀγαλλοπούλου ὡς Γενικοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος παρὰ τοῦ πρώτου συσταθέντος, κατὰ Δεκέμβριον 1934, Διοικητικοῦ αὐτοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Π. Κανελλοπούλου, συνεκροτήθη δὲ καὶ μία ἐπιτροπὴ ἐξ ἐιδικῶν προσώπων πρὸς σύνταξιν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου 6298 προβλεπομένων κανονισμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκλήθη νὰ συμμετάσχη καὶ ὁ γράφων. Ἄλλ' ἐνῶ εἶχεν ἀρχίσει ἡ σχετικὴ ἐργασία, ἐξερράγη τὸ κίνημα τῆς 1ης Μαρτίου 1935. Δειναὶ ὑπῆρξαν αἱ συνέπειαι τοῦ ἐντεῦθεν προκληθέντος σάλου διὰ τὸ νεοπαγὲς Ἰδρυμα, εὐρεθὲν εἰς τὰ πρῶτα μόλις δῆματα τῆς ὀργανώσεώς του. Ὁ ἀρμόδιος ἐν τῷ ὑπουργεῖῳ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διευθυντῆς καὶ κύριος ὑπηρεσιακὸς μοχλὸς τῆς δημιουργίας του ἐπαύθη, οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἐπομένων μηνῶν ἀνέστειλαν, ὑπὸ τοὺς δισταγμοὺς αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐπιψηφισαντος τὸν νόμον 6298 πρωθυπουργοῦ Π. Τσαλδάρη καὶ ὑπὸ τὴν λυσσώδη ἀντίδρασιν τῶν νέων ὑπηρεσιακῶν παραγόντων καὶ τινῶν ὀπισθοδρομικῶν ἐφημερίδων, πᾶσαν πρὸς ἐφαρμογὴν του ἐνέργειαν, μόνον δὲ χάρις εἰς τὴν ἀντίστασιν τῆς τότε διοικήσεως τῆς Γενικῆς Συνομοσπουδίας τῶν Ἐργατῶν ἀπεσοδήθη ἡ πλήρης διάλυσις καὶ ἔγινεν ἀνεκτὴ ἡ λειτουργία τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, τὸ ὁποῖον σιωπηρῶς ἀφέθη νὰ ἐπιψηφίσῃ τὰ καταρτιζόμενα σχέδια κανονισμῶν, διετηρήθη δὲ καὶ ὁ Γενικὸς Διευθυντῆς εἰς τὴν θέσιν του. Ἀλλὰ καὶ ἡ λειτουργία τῆς ἀνωτέρω ἐπιτροπῆς μόνον ἕως τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1935 συνεχίσθη. Μέχρι δὲ τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς τῆς 4ης Αὐγούστου 1936, τὸ Ἰδρυμα ἔζησεν, οὕτως εἶπεῖν, μεταξύ φθορᾶς καὶ ἀφθαρσίας. Οὐχ ἤττον δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶ ὡς παραδοξολογῶν, ἐὰν εἶπω ὅτι ἡ νεκρὰ ἐκείνη ἀπὸ ἀπόψεως εὐσιαστικῆς λειτουργίας τοῦ Ἰδρύματος περίοδος 1935 - 36 ὑπῆρξε κατ' ἐξοχὴν γόνιμος δι' αὐτό. Πράγματι, ὁ μηδέποτε ἀπολέσας τὴν αἰσιοδοξίαν τοῦ Ἀγαλλόπουλος κατήρτισε τότε προσωπικῶς τὰ σχέδια τινῶν ἐκ τῶν κυριωτέρων κανονισμῶν, τῶν προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ νόμου 6298, ἤτοι τὸν κανο-

νισμόν λειτουργίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, τὸν κανονισμόν συνθέσεως τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἀρμοδιότητος αὐτῶν, τὸν κανονισμόν ἀσφαλιστικῆς ἀρμοδιότητος, τὸν κανονισμόν ἀσθενείας, τὸν οἰκονομικὸν καὶ λογιστικὸν κανονισμόν καὶ τὸν κανονισμόν ὑπαλληλικῶν προσωπικῶν. Συνέταξε δὲ καὶ ὁ ὑποφαινόμενος τὸν κανονισμόν περὶ τρόπου ὑπαγωγῆς εἰς τὴν ἀσφάλισιν καὶ εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν καὶ δι᾽ ὑπὸ δύο μορφάς, ἧτοι κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἀναγγελιῶν καὶ κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐνσήμων, ὅπερ καὶ τελικῶς προεκρίθη. Πάντες οἱ κανονισμοὶ οὗτοι ἐψηφίσθησαν κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, μετὰ μακρὰς συζητήσεις, εἰσηγουμένων τῶν συντακτῶν αὐτῶν, καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον. Ἐκτὸς ὅμως τῆς κανονιστικῆς ἐκείνης ἐργασίας, ὁ ἀείμνηστος Ἀγαλλόπουλος συνέγραψε κατὰ τὴν ἰδίαν περίοδον, ἐν τῷ μέσῳ τῶν νομοπαρασκευαστικῶν ἀσχολιῶν του καὶ διακοπτόμενος ὑπὸ τῶν ἐπισκεπτῶν, μετὰ τὴν ἐκπλήσσοσαν εὐχέρειάν του, τὸ πρῶτον τοῦ ἔργου περὶ τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων (Ἀθήναι, 1936, σελίδες 250), ὅπερ ἐπιτιλοφόρησε μὲν ἐρμηνείαν τοῦ Νόμου 6298, καὶ τοιοῦτον ἦτο θεβαίως κατὰ κύριον λόγον, ἀλλ' ὅπερ ἦτο συγχρόνως καὶ συστηματικὴ ἔκθεσις τῶν νομικῶν καὶ οἰκονομικῶν βάσεων τοῦ θεσμοῦ, τὸ πρῶτον διὰ τοῦ ἔργου τούτου γνωστοποιουμένων καὶ ἀναπτυσσομένων ἐπιστημονικῶς ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἔκδοσις τοῦ ἔργου τούτου ὑπῆρξε γεγονός σημαντικὸν διὰ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν, καθ' ὅσον δι' αὐτοῦ κατηρτίσθησαν θεωρητικῶς εἰς τὰ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως τὰ μετὰ τινα ἔτη προσληφθέντα πολυάριθμα νεαρὰ στελέχη τοῦ Ὄργανισμοῦ, μετὰ τὰ ὅποια τὸ Ἰδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων ἀπέβη ἡ μόνη ἴσως ἐπιστημονικῶς λειτουργοῦσα ἑλληνικὴ ὑπηρεσία κοινωνικῆς πολιτικῆς.

Τέλος, ἐσήμανε καὶ ἡ ὥρα νὰ ἐγκαταλειφθοῦν οἱ δισταγμοὶ καὶ ν' ἀποφασισθῇ ἡ λειτουργία τοῦ Ἰδρύματος. Τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔλαβεν, ὡς γνωστὸν, ἡ κυβέρνησις Μεταξᾶ μετὰ τὴν 4ην Αὐγούστου 1936, ὁπότε ὑφυπουργὸς τῆς Ἐργασίας ἐγένετο ὁ κ. Ἀριστείδης Δημητράτος, ἐκ τῶν νέων ἐργατικῶν στελεχῶν, διατελέσας καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἐργατῶν. Ἡ ἀπόφασις ἐλήφθη κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1936, οὕτω δὲ κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος 1937 βλέπομεν νὰ δημοσιεύονται ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην αἱ ὑπουργικαὶ ἀποφάσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἐκυροῦντο οἱ ἐν ἔτει 1935 καταρτισθέντες κανονισμοί, ἀπαραίτητοι πρὸς οὐσιαστικοποίησιν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου 6298, ἐνὸς νόμου «πλαίσιου». Συγχρόνως διενηγοῦντο αἱ ἀναγκαῖαι μισθώσεις οἰκημάτων πρὸς στέγασιν τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ πρόμηθιαι ἐπίπλων καὶ ἄλλου ὑλικῶ, συνεκροτεῖτο δὲ ἡ «Ἐπιτροπὴ Προσωπικοῦ τοῦ Ἰδρύματος», ἡ ὁποία ἐπελήφθη ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς ἀξιολογήσεως καὶ ἐπιλογῆς τῶν ὑποψηφίων ἀνωτέρων ὑπαλλήλων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς προπαρασκευῆς καὶ διενεργείας τῶν διαγωνισμῶν πρὸς διορισμὸν τῶν κατωτέρων στελεχῶν. Παράλειψις θὰ ἦτο ἂν δὲν ἐξήρην εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν συναίσθησιν εὐθύνης, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν τόσον ὁ ἀείμνηστος Ἀγαλλόπουλος, εἰσηγηθεὶς καὶ ὀργανώσας τὴν διὰ διαγωνισμού πρόσληψιν τοῦ προσωπικοῦ ἐκείνου, ὅσον καὶ ὁ ὑφυπουργὸς τῆς Ἐργασίας, ὅστις ἀσμένως ἀπεδέχθη τὴν εἰσήγησιν καὶ δὲν ἐπεζήτησε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς παρουσιασθείσης εὐκαιρίας, διὰ νὰ διορίσῃ ἀθρόως τοὺς φίλους του, ὅπως ἀτυχῶς ἔπραξαν βραδύτερον τινὲς τῶν διαδόχων του.

Τὴν 1ην Δεκεμβρίου 1937, ἐγένετο ἔναρξις τῆς λειτουργίας τῆς ἀσφαλίσεως εἰς

τὰς περιφερείας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς καὶ μετὰ ἓνα μῆνα εἰς τὴν περιφέρειαν Θεσσαλονίκης, καὶ τότε ἤρχισεν ἡ νέα λαμπρὰ δρᾶσις τοῦ Ἀγαλλοπούλου ὡς γενικοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν οὐσιαστικῇ πλέον λειτουργία Ἰδρύματος. Τὸ ἔργον του τοῦτο ὅμως ἦτο πᾶν ἄλλο ἢ εὐχερές. Εἶχε θεβαίως οὗτος κατακτήσει τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς διοικήσεως τοῦ Ὄργανισμοῦ καὶ τοῦ ὑφυπουργοῦ Ἐργασίας καὶ ἠδύνατο νὰ ὑπολογίῃ εἰς τὴν ἀπεριόριστον ὑποστήριξίν των, ἀλλ' εὕρισκετο ἐπὶ κεφαλῆς πολυαρίθμου προσωπικοῦ, ἔχοντος μὲν τὴν ἀναγκαίαν θεωρητικὴν κατάρτισιν, στερουμένου ὅμως, τοῦλάχιστον εἰς τὸν τομέα τῆς ἀσφαλίσεως, πλὴν ἐλαχίστων ἐξαίρεσεων, οἰασθῆποτε πείρας. Ὅλοι σχεδὸν ἠτένιζον πρὸς αὐτόν, ζητοῦντες κατευθύνσεις καὶ ἀπεκδεχόμενοι τὰς ὁδηγίας του. Ἀλλ' ὁ ἀκάματος Ἀγαλλόπουλος, μὲ τὴν ἀστραπηβόλον ἀντίληψίν του καὶ τὴν τελείαν κατοχὴν παντὸς θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ θέματος, ὠπλισμένος καὶ μὲ τὴν πολυετῆ πείραν του ὡς διευθυντοῦ καὶ ὀργανωτοῦ τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν, ἀντεπεξῆλθε θριαμβευτικῶς εἰς τὰς βαρυστάτας ἐκεῖνας ὑποχρεώσεις καὶ εὐθύναις του.

Ἡ ἄμεσος ὑπηρεσιακὴ συνεργασία μου μὲ τὸν Ἀγαλλόπουλον διήρκεσεν οὐσιαστικῶς ἐπὶ τέσσαρα καὶ ἥμισυ ἔτη. Μετὰ βραχεῖαν ὑπηρεσίαν μου ὡς διευθυντοῦ τοῦ ὑποκαταστήματος Θεσσαλονίκης, κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς λειτουργίας του, ἐκλήθη εἰς Ἀθήνας καὶ ἐτοποθετήθη ὡς προϊστάμενος τῆς ἀσφαλιστικῆς ὑπηρεσίας τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως, παραμείνας εἰς τὴν θέσιν ταύτην μέχρι τοῦ Αὐγούστου τοῦ 1942. Ἡδυνήθη ἐπομένως ἀπὸ τῆς θέσεώς μου ἐκείνης, ἀπὸ τῆς ὁποίας προσέφερα καὶ ἐγὼ τὰς ὑπηρεσίας μου πρὸς ὀργάνωσιν τῆς ἀσφαλίσεως ἀσθενείας καὶ συντάξεων, νὰ παρακολουθήσω, ἐν τῇ ὁλότῃ της, τὴν πολὺπλευρον δημιουργικὴν δραστηριότητα τοῦ Ἀγαλλοπούλου.

Ἐξῆ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ ἀείμνηστος Ἀγαλλόπουλος κυριολεκτικῶς μέσα εἰς τὸ κατὰστημα τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως. Ἐρχόμενος λίαν πρωτὶ καὶ διακόπτων τὴν ἐργασίαν μόλις ἐπὶ διωρον κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας, ἐπανήρχετο διὰ νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ πολλάκις μέχρι τοῦ μεσονυκτίου, διότι ἔως τότε παρετείνοντο συνήθως αἱ ἀλλεπάλληλοι καὶ πλήρεις θεμάτων συνεδριάσεις τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, εἰς τὰς ὁποίας συνεδριάσεις παρίστατο ὡς εἰσηγητῆς. Ἀντιμετωπίζον δὲ τὰ ἄπειρα θέματα διοικητικῆς, οἰκονομικῆς καὶ ἀσφαλιστικῆς ὀργανώσεως τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἐκτελέσεως τοῦ νόμου, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ πᾶν ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῇ ἐκ τοῦ μηδενός, ἠναγκάζετο νὰ ἐργάζεται καὶ ὁ ἴδιος ὡς συντάκτης ἢ ἐπιδιορθωτῆς τῶν ἐγγράφων, εἰς ὀλίγους ἐκ τῶν συνεργατῶν του δυνάμενος νὰ ὑπολογίῃ τότε δι' αὐτοτελῆ ἱκανοποιητικὴν ἐργασίαν. Ἐπὶ πλέον δέ, συχνὰ παρίστατο, ἐκ τῆς πράξεως, ἀνάγκη συμπληρώσεως τῆς νομοθεσίας εἰς διάφορα σημεῖα τῆς. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης χρονολογοῦνται ἄλλοι κανονισμοὶ τοῦ Ἰδρύματος, ὡς ὁ κανονισμὸς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας, διὰ τοῦ ὁποίου καθιερώθη τὸ ἰσχὺν σύστημα παροχῆς τῆς ἱατρικῆς περιθάλψεως ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου 6298 προβλεπομένου ἀνεφαρμόστου συστήματος τῆς ὑπὸ τῶν ἱατρικῶν συλλόγων ὀργανώσεως αὐτῆς, αἱ συμπληρώσεις τοῦ κανονισμοῦ ἀσθενείας, ὁ κανονισμὸς συμμετοχῆς τῶν ἠσφαλισμένων εἰς τὰς δαπάναις τῆς περιθάλψεως, ὁ κανονισμὸς προμηθειῶν, ὁ κανονισμὸς στεγάσεως τῶν ὑπηρεσιῶν, ὁ κανονισμὸς τοποθετήσεως κεφαλαίων, οἱ κανονισμοὶ εἰσπράξεως τῶν εἰσφορῶν τῶν φορτοεκφορτωτῶν καὶ

τῶν ἐν τοῖς σφαγαίοις ἐργαζομένων, αἱ τροποποιήσεις τῆς νομοθεσίας πρὸς ρύθμισιν τῆς ἀσφαλίσεως τῶν ἐργαζομένων εἰς τὰς οἰκοδομικὰς ἐργασίας, τῶν γεωργικῶν καὶ τῶν ἐποχικῶν ἐργατῶν, τῶν ὀρφανῶν ἀδελφῶν τῶν ἠσφαλισμένων, τῶν εἰς ξένας διπλωματικὰς ὑπηρεσίας ὑπηρετούντων Ἑλλήνων ὑπῆκόων καὶ τῶν στερουμένων ἀσφαλίσεως ἀσθενείας συνταξιούχων τῶν ἀσφαλιστικῶν ὀργανισμῶν, πρὸς ἀναπροσαρμογὴν τῶν παροχῶν ἀσθενείας τῶν ἀλληλοβοθηθητικῶν ταμείων, πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ χρόνου ἐπιδοτήσεως λόγῳ ἀσθενείας ὡς συνταξίμου—τροποποιήσεις, τὰς ὁποίας ἀναφέρω ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς μόνον. Ἐμερίμνησεν ἐπίσης ὁ Ἀγαλλόπουλος καὶ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν περὶ ἀσφαλιστικῶν δικαστηρίων διατάξεων τοῦ νόμου, ἐκπονηθέντος ἐν τῷ Ἰδρύματι καὶ ἐκδοθέντος κατὰ Νοέμβριον 1939 τοῦ περὶ τῆς Δικονομίας τῶν ἀσφαλιστικῶν δικαστηρίων Διατάγματος, ἀσχέτως ἂν καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη, ἐξ ἀβελτηρίας ἄλλων, δὲν ἐλειτούργησαν τὰ ἐν λόγῳ δικαστήρια.

Σπουδαιότατὴ ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην περίοδον τοῦ ὀργανωτικοῦ ὀργασμοῦ συντελεσθεῖσα ἐν τῇ Γενικῇ Δευθύνσει, ὑπὸ τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Ἀγαλλοπούλου, ἐργασία πρὸς ἀνάλυσιν καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἀσφαλιστικῶν διατάξεων τοῦ νόμου 6298 καὶ πρὸς καθοδήγησιν τῶν νεαρῶν ὑπηρεσιῶν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν, ὑπὸ τὴν μορφήν μακρῶν, λεπτομερῶν καὶ ἐμπεριστατωμένων ἐγκυκλίων, χαρακτηριστικῶν βασικοῦ καὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ρυθμισασῶν τὴν διαδικασίαν τῆς ἀσφαλίσεως. Τοιαῦτα ἐγκύκλιοι ἦσαν ἢ περὶ τρόπου ἐκδόσεως τῶν βιβλιαρίων ἀσθενείας, περὶ χορηγήσεως τῶν ἐπιδομάτων μητρότητος, περὶ τῆς νοσοκομειακῆς περιθάλψεως ἐπείγουσῶν περιπτώσεων, περὶ τρόπου διεξαγωγῆς τῆς φαρμακευτικῆς περιθάλψεως, περὶ τῆς διαδικασίας τῆς παροχῆς τῆς ἰατρικῆς περιθάλψεως ἐν τοῖς ἰατρείοις τοῦ Ἰδρύματος καὶ κατ' οἶκον τῶν ἀσθενῶν, περὶ τῆς διαδικασίας τῆς χορηγήσεως συντάξεων καὶ ἐφ' ἅπαξ ἀποζημιώσεων λόγῳ ἀναπηρίας καὶ θανάτου, περὶ τῆς διαδικασίας διαπιστώσεως ἀτυχημάτων καὶ ἐπαγγελματικῶν νόσων, περὶ τῆς ἐννοίας τῆς συντηρήσεως καὶ συμβιώσεως τῶν μελῶν οἰκογενείας τῶν ἠσφαλισμένων, περὶ τοῦ τρόπου ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας κλπ. Ἀπηριθμησα ἐνταῦθα τὰς καθαρῶς ὑπηρεσιακὰς ταύτας ἐνεργείας, παρὰ τὸν κίνδυνον νὰ γίνω κουραστικός, διότι ἐν αὐταῖς ἀντικατοπτρίζεται τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα, μὲ τὸ ὁποῖον εἰργάσθησαν ὑπὸ τὸν Ἀγαλλόπουλον αἱ πρῶται ἐκεῖναι ὑπηρεσίαι τοῦ Ἰδρύματος, θέσασαι τὰς βάσεις διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον ἔκτοτε λειτουργίαν τῆς ἀσφαλίσεως, ἀπὸ ἀπόψεως τοῦλάχιστον ἐργασίας καὶ εὐθύνης τοῦ προσωπικοῦ, διὰ τὸ ὁποῖον αἱ ἐργασίαι ἐκεῖναι ἀπετέλεσαν φωτεινὸν ὑπόδειγμα καὶ ἐδημιούργησαν ὑψηλὴν πράγματι παράδοσιν.

Ἐκ παραλλήλου, συνετελείτο ὑπὸ τοῦ Ἀγαλλοπούλου καὶ ἡ ὕλικὴ ὀργάνωσις τῆς ἀσφαλίσεως ἀσθενείας, ἰδρυθειῶν κατὰ τὸ 1938 δύο κλινικῶν τοῦ Ἰδρύματος ἐν Ἀθήναις καὶ τῶν πρῶτων πολυϊατρείων του. ἀτελῶς μὲν βεβαίως τότε στεγασθέντων, ἀρτίως ὅμως ἐξοπλισθέντων, καὶ συναφθειῶν πλείστων συμβάσεων μετὰ κλινικῶν, ὑπὸ τὴν συνεχῆ καὶ ἐνίοτε ἀντιδραστικὴν καὶ ἀπειλητικὴν πίεσιν τῶν ἰατρικῶν συλλόγων. Ἰδρύθησαν δὲ τότε καὶ τὰ πρῶτα, ἐκτὸς τῶν ἀρχικῶν τριῶν, περιφερειακὰ ὑποκαταστήματα τοῦ Ἰδρύματος εἰς τὰς μεγαλυτέρας ἐπαρχιακὰς πόλεις, κατὰ τὴν προβλεπόμενὴν ὑπὸ τοῦ νόμου σειρὰν τῆς τοπικῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἀσφαλίσεως, ἔργον ὅπερ ἀνεκόπη συνετελεῖται τοῦ πολέμου.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐχθρικής κατοχῆς, δὲν ἠδύνατο θεβαί-
 ως νὰ γίνῃ λόγος περὶ συνεχίσεως τῆς ὀργανωτικῆς ἐργασίας καὶ περὶ περαιτέρω
 ἀναπτύξεως τοῦ Ἰδρύματος, δι' ὃ προσηνατολίσθη καὶ τοῦτο πρὸς τὴν γενικὴν τότε
 κατεύθυνσιν τῆς ἀπλῆς ἐπιβιώσεώς του, ἐν ἀναμονῇ καλλιτέρων ἡμερῶν. Περιέργως
 ὅμως τὸ Κράτος, τὸ ὁποῖον ἤδη πρὸ τοῦ πολέμου εἶχεν ἀπογυμνώσει τὸν νεαρὸν ὀρ-
 γανισμὸν ἀπὸ τὰ πρῶτα σχηματισθέντα κεφάλαιά του, ἐσκέφθη νὰ τὸν μεταβάλλῃ τό-
 τε, εἰδικῶς αὐτόν, εἰς ὄργανον καὶ μέσον ἀσκήσεως ἀνεξόδου κοινωνικῆς πολιτικῆς,
 ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν ἐκ τοῦ πολέμου θανάτων καὶ τραυμα-
 τισμῶν ὡς ἐργατικῶν περίπου ἀτυχημάτων, διὰ νὰ ἐπακολουθήσῃ μετ' ὀλίγον τὸ
 ἐκπληκτικὸν κύμα τοῦ διορισμοῦ παντὸς Ἑλληνοσ, ὡς «ὕπαλλῆλου» τοῦ Ἰδρύματος,
 ἥρκει μόνον νὰ τὸ ἐξήτει. Ἡ ἐκ τῆς εἰσβολῆς τοῦ πλήθους ἐκείνου, περιλαμβάνοντος,
 ὡς ἦτο φυσικόν, καὶ πλείστα ἀνατρεπτικὰ στοιχεῖα, προκληθεῖσα εἰς τὸ Ἰδρυμα
 πνευματικὴ σύγχυσις καὶ ἀνωμαλία, ἐκδηλωθεῖσα ἰδίως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν
 ὑπὸ μορφὴν ὀχλαγωγικῶν πολιτικῶν συγκεντρώσεων κλπ., εἶχεν ἀτυχῶς ἀντίκτυπον
 εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ Ἀγαλλοπούλου ὡς ὑπηρεσιακοῦ ἡγέτου τοῦ Ἰδρύματος,
 ἀνευθύνου θεβαίως δι' ὅλα ταῦτα, ἥτις οὕτω διεκόπη οὐσιαστικῶς κατὰ τὸ 1946,
 διὰ τῆς ἀδίκου καὶ πρὸς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνδρὸς ἀναρμόστου μεταθέσεώς
 του εἰς τὴν κενὴν περιεχομένον θέσιν τοῦ «ἀνωτάτου ἀσφαλιστικοῦ συμβούλου».

Ἡ μετὰ τετραετίαν καὶ ὀλίγον μόνον διαρκέσασα ἐπαναφορὰ του ὡς γενικοῦ
 διευθυντοῦ, δι' ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, εἰς ἐποχὴν μάλιστα
 κατὰ τὴν ὁποίαν παρήλαυον ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸ Ἰδρυμα, ὡς διοικηταὶ - προϊστά-
 μενοι τοῦ Ἀγαλλοπούλου, διάφορα ἀμφίβολου ἀρμοδιότητος πρόσωπα, ἡμεδαποὶ καὶ
 ἀλλοδαποὶ, δὲν δύναται κατ' οὐδένα τρόπον, ὅπως καὶ ἄλλοτε ἔγραψα, νὰ θεωρηθῇ ὡς
 συνέχεια τῆς παλαιᾶς ἐκείνης ἡρωϊκῆς δράσεώς του. Ὁ Ἀγαλλόπουλος εἶχεν ἄλλωστε
 στραφῆ ἐν τῷ μεταξύ πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν συγγραφικὴν ἐργασίαν, ἀποδώσας,
 εἰς ἐκπληκτικῶς διὰ τοιοῦτον ἔργον σύντομον χρονικὸν διάστημα, τοὺς γνωστοὺς πλου-
 σίους καρπούς. Περὶ τούτων ὅμως ἄς ἀσχοληθῶν ἄλλοι, ἀρμοδιώτεροι, ἐνῶ ἡ ἐ-
 πισκόπησις τῆς ἐν τῷ Ἰδρύματι δημιουργικῆς του ἐργασίας ἀνήκει καὶ εἰς ἐμέ,
 ὅπως καὶ εἰς πάντα ἄλλον παλαιὸν συνεργάτην του.

Ἐὰν πάντως θελήσωμεν νὰ θέσωμεν εἰς τὴν πλάστιγγα τὰ δύο ταῦτα εἶδη
 τῆς κοινωνικῆς προσφορᾶς τοῦ Ἀγαλλοπούλου, τὴν ὀργανωτικὴν καὶ τὴν ἐπιστημονι-
 κήν, πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ ὄνομά του θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ἱστορίαν
 τῆς ἑλληνικῆς προόδου συνδεδεμένον κυρίως, μὲ τὴν ἑλληνικὴν κοινωνικὴν ἀσφάλισιν.
 Καὶ τοῦτο ὄχι μόνον διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ πέραν τῶν θεμάτων τῆς κοινωνικῆς ἀσφα-
 λίσσεως ἐπιστημονικὴ ἐπίδοσις τοῦ Ἀγαλλοπούλου, παρὰ τὴν σοβαρότητα καὶ τὴν
 ἀξίαν της, ὑπῆρξε παρεκβατικὸς χαρακτήρος, ἀλλὰ κυρίως διότι μία τόσοσιν σοβαρὰ
 ὑπὲρ τοῦ λαοῦ προσφορὰ, οἷος ὁ πρωταρχικὸς ρόλος του εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ
 Ἰδρύματος τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων — διὰ νὰ μὴ ὀμιλήσω περὶ τῆς προτέ-
 ρας ὁμοειδοῦς ἐργασίας του — ἴσταται, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου γνώμην, εἰς τὴν
 κλίμακα τῶν κοινωνικῶν ἀξιών, εἰς ἀνωτέραν βαθμίδα ἰαπὸ οἰανδήποτε θεωρητικὴν του
 συμβολὴν εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς νομικῆς ἐπιστήμης.